

ҚР ЭКОЛОГИЯ ГЕОЛОГИЯ ЖӘНЕ ТАБИҒИ РЕСУРСТАР МИНИСТРЛІГІ

"ҚАЗГИДРОМЕТ" РМК

**Агрометеорологиялық мониторинг және болжамдау
департаментінің
Агрометеорологиялық болжамдау басқармасы**

**Қазақстан аумағы бойынша
2022 жылдың көктемгі егіс жұмыстары қарсаңындағы топырақтағы
ылғал қорының
НАҚТЫ БОЛЖАМЫ**

Есептеулер көрсеткендей, көктемгі егіс жұмыстары қарсаңында Қазақстан аумағы бойынша егістіктердің ылғалмен қамтамасыз етілуі:

- Ақмола және Шығыс Қазақстан облыстарында - **оңтайлыдан қанағаттанарлыққа** дейін;
- Батыс Қазақстан облысында - **жеткіліксіз**;
- Ақтөбе, Солтүстік Қазақстан, Қостанай және Павлодар облыстарында – **қанағаттанарлық**;
- Қарағанды және Алматы облыстарында - **оңтайлы** болады деп күтілуде (1-сурет).

Батыс Қазақстан облысында «Қазгидромет» РМК бақылау желісінің мәліметтеріне сәйкес бақыланатын учаскелерде өнімді ылғал қоры (ӨЫҚ) көктемгі егіс жұмыстары қарсаңында топырақтың метрлік қабатында көбінесе жеткіліксіз болады деп күтілуде, бұл ТЕЫС-ның 18,7-69,3% құрайды (топырақтың ең төменгі ылғал сыйымдылығы). Ылғалданудың жеткіліксіз жағдайлары Орал (80-90 мм, ТЕЫС-ның 42,5%), Дарьинск (60-70 мм, ТЕЫС-ның 43,3%) станцияларының маңайында және Бәйтерек ауданының Погодаево станциясының маңындағы кей жерлерде (агрофон: сүдігер 35-45 мм, ТЕЫС-ның 18,7%), Тасқала ауданында (75-85 мм, ТЕЫС-ның 41,2%), Анката АМП-ға жақын жерлерде (75-85 мм, ТЕЫС-ның 44,7%) және Теректі ауданы Федоровка станциясының жанындағы кейбір жерлерде (агрофон: күздік бидай 90-100 мм, ТЕЫС-ның 47,2%), және Шыңғырлау МС бақыланатын учаскелерінің кейбір жерлерінде (агрофон: сүдігер 50-60 мм, ТЕЫС-ның 40,7%) күтіледі. Қалған аудандарда 78-138 мм немесе ТЕЫС-ның 50,5-69,3% шегінде қанағаттанарлық ылғал қоры болжанады (1-кесте).

Ақтөбе облысында топырақтың метрлік қабатындағы ылғал қоры 49-159 мм немесе ТЕЫС-нан 53,2-79,9% шегінде қанағаттанарлық деп болжанады. Қанағаттанарлық деп болжанып отырған өнімді ылғал қоры Хромтау ауданында (ТЕЫС-нан 70,8%) 149-159 мм (ТЕЫС-ның 70,8%), Мұғалжар ауданында – 49-59 мм (ТЕЫС-ның 53,2%), Әйтеке би ауданында - 105-115 мм (ТЕЫС-ның 58,2%), Қарғалы ауданында -137-147 мм (ТЕЫС-ның 69,8%), Мартук ауданында 105-136 мм (ТЕЫС-ның 66,8-79,9%) және Алға аудандарында – 72-82 мм (ТЕЫС-ның 55,9%) құрайды.

Ақмола облысында топырақтың метрлік қабатында болжанатын ӨЫҚ (өнімді ылғал қоры) көбінесе қанағаттанарлық болып 121-172 мм немесе ТЕЫС-ның 64,4-77,8% шегінде сипатталады. Ылғал жинақтаудың оңтайлы шарттары Астрахань (130-140 мм немесе ТЕЫС-ның 89,1%), Зеренді (159-169 мм немесе ТЕЫС-ның 85,1%), Целиноград (164-174 мм немесе ТЕЫС-ның 109,2%) және Шортанды (аңыз бойынша 159-169 мм немесе ТЕЫС-ның 86,5%) аудандарында орын алды, қалған аудандарда өнімді ылғал қоры қанағаттанарлық деп күтіледі. Болжанатын өнімді ылғал қоры Аршалы ауданында 121-136 мм (ТЕЫС-ның 64,4-67,2%), Атбасар ауданында 149-159 мм (ТЕЫС-ның 71,8%), Сандықтау ауданында 127-141 мм (ТЕЫС-ның 71,8-73,7%), Бурабай ауданында 150-160 мм (ТЕЫС-ның 77,3%), Егіндікөл ауданында 137-168 мм (ТЕЫС-ның 67,8-77,8%), Бұланды ауданында 154-172 мм (ТЕЫС-ның 70,8 – 74,4%) және Жақсы ауданында 143-153 мм (ТЕЫС-ның 71%), сондай-ақ ішінара Шортанды ауданында (агрофон: тың-132-142 мм немесе ТЕЫС-ның 72,1%) деңгейінде күтіледі.

Солтүстік Қазақстан облысында топырақта ылғалдың жинақталуының оңтайлы жағдайлары болжанып отырған Жамбыл ауданының Пресновка станциясының маңайын (150-160 мм немесе 86,7%), Жұмабаев ауданы Возвышенка станциясының кейбір жерлерін (агрофон: сүрі жер -153-163 мм немесе ТЕЫС-ның 83,6%) және Жамбыл ауданының Благовещенка станциясының маңайын (агрофон: 149-159 мм немесе ТЕЫС-нан 85,9%) қоспағанда, көбінесе топырақтың ылғалдануының 88 мм-ден 213 мм-ге дейінгі (ТЕЫС-нан 52,1-77,7%) қанағаттанарлық жағдайы басым болады деп күтілуде.

Павлодар облысында топырақта ылғалдың жинақталуының оңтайлы жағдайлары болжанып отырған Ақтоғай ауданының Ақтоғай станциясының маңайын (агрофон: аңыз 94-104 мм немесе ТЕЫС-ның 103,1%) қоспағанда, барлық жерде топырақтың метрлік қабатындағы ылғалдылық жағдайы ТЕЫС-ның 57,9-78,2% шегінде (74-130 мм) қанағаттанарлық болады деп күтілуде.

Болжанатын ӨЫҚ Қашыр ауданында 105-115 мм (ТЕЫС-ның 68%), 110,6 мм (ТЕЫС-ның 68,7%), Успенский ауданында 105-130 мм (ТЕЫС-ның 73,4-78,2%), Ертіс ауданында 106-116 мм (ТЕЫС-ның 57,9%), Шарбақты ауданында 105-123 мм (ТЕЫС-ның 62,8-67,4%), Ақтоғай ауданында (Жолболды) 74-84 мм (ТЕЫС-ның 58,6%), Павлодар ауданында Павлодар 92-102 мм (ТЕЫС-ның 62,3%) және Железинский ауданында 110-120 мм (ТЕЫС-ның 67,7%) құрайды.

Қостанай облысында ылғалдың жинақталуының оңтайлы жағдайлары Сарыкөл ауданында 152-178 мм немесе ТЕЫС-ның 82,7-91% шегінде, сондай-ақ Мендіқара (Михайловка МС, агрофон; сүрі жер - 171-181 мм немесе ТЕЫС-ның 80,6%) және Федоров (Кенарал АМП, агрофон; сүрі жер - 152-162 мм немесе ТЕЫС-нан 83,2%) аудандарының кейбір жерлерінде күтіледі. Ылғалдың жинақталуының қанағаттанарлық жағдайлары Қостанай облысының қалған аудандарында ТЕЫС-ның 54,6-79% (98,8-171,4 мм) шегінде күтіледі. Ылғал жинақталуының қанағаттанарлық жағдайлары Қостанай облысының қалған аудандарында ТЕЫС-ның 54-78,1% (93-175 мм) шегінде күтіледі.

Қарағанды облысында топырақтың метрлік қабатындағы оңтайлы ылғал қоры Бұқар Жырау (Қарағанды СХОС МС және Корнеевка МС) ауданында 140-218 мм (ТЕЫС-ның 87,5-90,3%), Абай ауданында 107-117 мм (ТЕЫС-ның 85,1%), Осакаров ауданында 148-231 мм (ТЕЫС-ның 88,7-130,6%) және Қарқаралы ауданында 192-202 мм (ТЕЫС-ның 82,9%) деңгейінде болжануда. Ылғалдың жинақталуының қанағаттанарлық жағдайлары Нұра ауданында 119-151 мм немесе ТЕЫС-ның 58,2-78,3% деңгейінде болжанады.

Шығыс Қазақстан облысында топырақтың метрлік қабатындағы ылғалдың жинақталуының оңтайлы жағдайлары Глубокое ауданында 238-248 мм (ТЕЫС-ның 89,2%) және Алтай ауданында 200-221 мм (ТЕЫС-нан 95,5-100,6%), сондай-ақ Бородулихинский ауданы Дмитриевка станциясының маңайындағы кейбір жерлерде 94-104 мм (ТЕЫС-ның 80,8%) деңгейінде күтіледі. Қалған аудандарда 83 мм-ден 188 мм-ге дейін жететін немесе ТЕЫС-ның 54.3-72.1 % құрайтын қанағаттанарлық ылғал қоры болжанады.

Алматы облысында негізінен көптеген аудандарда ылғалданудың оңтайлы жағдайлары 73 мм-ден 221 мм-ге дейін (ТЕЫС-ның 82,2-138,7%) болады деп болжануда. Қанағаттанарлық ылғал қоры көбінесе Жамбыл ауданында ТЕЫС-ның 69-215 мм немесе 53,4-75,7%), сондай-ақ Райымбек ауданы Нарынқол станциясының (ТЕЫС-ның 127-137 мм немесе 69,8%), Қаратал ауданы Ақжар станциясының (ТЕЫС-ның 63-73 мм немесе 52%) төңірегінде және Еңбекшілдер ауданы Шелек станциясының (70-80 мм немесе 72,3%) маңайында болжанады.

1-кесте

**Топырақтың метрлік қабатындағы өнімді ылғал қорының
2022 жылға арналған болжамы.**

Аудан	Станция	ӨЫҚ, мм	ТЕЫС-ның %	
Батыс Қазақстан облысы				
Бәйтерек	Орал	аңыз	80-90	42.5
	Переметное	күздік бидай	115-125	69.3
	Дарьинск	аңыз	60-70	43.3
	Погодаево	тың	128-138	62.7
		сүдігер	35-45	18.7
Тасқала	Каменка	аңыз	75-85	41.2

Теректі	Аңқаты	сүдігер	75-85		44.7
	Федоровка	аңыз	105-115		54.7
		күздік қара бидай	90-100		47.2
Шыңғырлау	Шыңғырлау	аңыз	78-88		61.4
		сүдігер	50-60		40.7
Сырым	Правда газеті атындағы	аңыз	92-102		56.5
		сүдігер	82-92		50.5
Ақтөбе облысы					
Хромтау	Новороссийское	аңыз	149-159		70.8
Мұғалжар	Жұрын	аңыз	49-59		53.2
Әйтеке би	Комсомольское	аңыз	105-115		58.2
Қарғалы	Қос Естек	аңыз	137-147		69.8
Мартук	Мартук	аңыз	126-136		79.9
	Родниковка	аңыз	105-115		66.8
Алға	Ильинский	аңыз	72-82		55.9
Ақмола облысы					
Астрахань	Жалтыр	аңыз	130-140		89.1
Аршалы	Аршалы	сүдігер	121-131		64.4
		аңыз	126-136		67.2
Атбасар	Атбасар	сүдігер	149-159		71.8
Сандыктауский	Балкашино	сүдігер	127-137		71.8
		аңыз	131-141		73.7
Бурабай	Қатаркөл	аңыз	150-160		77.3
Егіндікөл	Егіндікөл	аңыз	137-147		67.8
		тың	158-168		77.8
Шортанды	Шортанды	тың	132-142		72.1
		аңыз	159-169		86.5
Зеренді	Зеренді	аңыз	159-169		85.1
Бұланды	Вознесенка	сүрі жер	162-172		74.4
		аңыз	154-164		70.8
Целиноград	Новоишимский	аңыз	164-174		109.2

Жақсы	Жақсы	аңыз	143-153		71.0
Солтүстік Қазақстан облысы					
Тимирязев	Тимирязево	сүдігер	129-139		64.9
		аңыз	140-150		70.6
Айыртау	Саумакөл	аңыз	88-98		57.1
		сүдігер	90-100		58.5
		сүрі жер	96-106		62.2
М. Жұмабаев атындағы аудан	Возвышенка	аңыз	107-117		59.5
		сүдігер	118-128		65.3
		сүрі жер	153-163		83.6
	Булаево	аңыз	128-138		70.5
		сүрі жер	125-135		68.9
		сүдігер	133-143		73.1
Ғ. Мүсірепов атындағы аудан	Рузаевка	аңыз	112-122		64.1
		көп жылдық шөптер	111-121		63.5
	Новоишимский	аңыз	126-136		63.2
Жамбыл	Благовещенка	сүдігер	121-131		70.4
		аңыз	122-132		70.9
		сүрі жер	149-159		85.9
	Пресновка	аңыз	150-160		86.7
Шал Ақын атындағы аудан	Сергеевка	аңыз	125-135		72.8
		сүдігер	127-137		73.8
	Тайынша	Тайынша	аңыз	116-126	
Есіл	Явленка	аңыз	124-134		61.4
		сүдігер	110-121		55.4
	Корнеевка	аңыз/сүдігер	105-115		52.1
		сүрі жер	105-115		52.1
Қызылжар	Налобино	аңыз	123-133		60.7
		сүдігер	131-141		64.4
	Вагулино	аңыз	175-185		60.3
Уәлиханов	Актүйесай	аңыз	157-167		77.7
Мамлют	Мамлютка	аңыз	200-210		62.1
		сүдігер	203-213		63.1

Аққайың	Смирново	сүрі жер	110-120		54.6
		сүдігер	126-136		61.9
Ақжар	Талшық	аңыз / сүдігер	108-118		60.4
Павлодар облысы					
Қашыр	Федоровка	аңыз	105-115		68.0
Успен	Успенка	аңыз	120-130		78.2
	Лозовая	аңыз	105-115		73.4
Ертіс	Голубовка	аңыз	106-116		57.9
Шарбақты	Шарбақты	аңыз	105-115		62.8
		күн бағыс	113-123		67.4
Ақтоғай	Ақтоғай	аңыз	94-104		103.1
	Жолболды	еркек шөп	74-84		58.6
Павлодар	Красноармейка	аңыз	92-102		62.3
Железин	Михайловка	аңыз	110-120		67.7
Қостанай облысы					
Қарабалық	Қарабалық	аңыз	125-135		70.9
		зығыр	127-137		71.8
		сүрі жер	129-139		72.8
Б. Майлин атындағы аудан	Тобол	сүрі жер	124-134		73.4
		аңыз	112-122		66.8
Қарасу	Железнодорожный	еркек шөп	121-131		64.4
		аңыз	126-136		67.2
		сүрі жер	129-139		68.8
	Қарасу	сүдігер	128-138		61.7
		аңыз	132-142		63.9
Денисов	Аршалы	аңыз	109-119		59.0
		көп жылдық шөп	99-109		54.0
Сарыкөл	Сарыкөл	аңыз	152-162		82.7
		сүрі жер	168-178		91.0
		сүдігер	162-172		88.0

Меңдікара	Михайловка	аңыз	164-174		77.5
		сүдігер	165-175		78.1
		сүрі жер	171-181		80.6
Ұзынкөл	Пресногорьковка	аңыз	116-126		75.6
		сүдігер	102-112		66.9
		сүрі жер	102-112		67.2
Қостанай	Қостанай	сүрі жер	95-105		71.8
		аңыз	102-112		77.9
Әулікөл	Диевская	сүрі жер	102-112		65.6
		аңыз	100-110		63.4
		еркек шөп	94-104		59.9
Федоров	Федоровка	аңыз	93-103		60.9
		сүрі жер	106-116		69.3
	Кеңарал	аңыз	110-120		60.6
		сүрі жер	152-162		83.2
		сүдігер	124-134		68.3
Қарағанды облысы					
Бұқар Жырау	Қарағанды АШТС	аңыз	208-218		90.3
	Корнеевка	сүдігер	141-151		88.1
		аңыз	140-150		87.5
Нұра	Киевка	аңыз	128-138		71.7
		сүдігер	141-151		78.3
		сүдігер	133-143		74.1
	Щербаков	аңыз	119-129		66.7
		сүдігер	134-144		62.8
Көбетей	аңыз	119-129		58.2	
Абай	Агроқалашық	аңыз	107-117		85.1
Осакаров	Есіл	сүдігер	148-158		88.7
	Осакаров	аңыз	184-194		109.0
		сүдігер	221-231		130.6
Қарқаралы	Бүркітті	аңыз	192-202		82.9
Шығыс Қазақстан облысы					
Бородулиха	Дмитриевка	сүдігер	83-93		71.4
		аңыз	94-104		80.8
Шемонаиха	Шемонаиха	сүдігер	178-188		69.4
		аңыз	177-187		69.1

Үржар	Үржар	аңыз	113-123		70.6
Көкпекті	Самарка	сүдігер	103-113		72.1
		аңыз	101-111		70.4
Қатонқарағай – Қарағайсай	Үлкен Нарын	аңыз	93-103		55.8
		сүдігер	91-101		54.3
Глубокое	Секисовка	аңыз	238-248		89.2
Алтай ауданы	Зыряновск	сүдігер	211-221		100.6
		аңыз	200-210		95.5
Алматы облысы					
Алакөл	Лепсы	аңыз	211-221		99.5
Райымбек	Нарынқол	аңыз	127-137		69.8
	Жалаңаш	аңыз	166-176		90.6
Сарқан	Сарқан	аңыз	186-196		111.6
		күздік бидай	172-182		103.5
Панфилов	Жаркент	жүгері	207-217		138.7
Жамбыл	Аксеңгір	тың	172-182		86.6
		аңыз	150-160		75.7
	Айдарлы	аңыз	69-79		53.4
	Аққайнар	аңыз	205-215		69.7
Ескелді	Талдықорған	күздік бидай	85-95		111.9
Қаратал	Ақжар	жайылым	63-73		52.0
	Үштөбе	жоңышқа	111-121		89.0
Енбекшіқазақ	Есік	жоңышқа	111-121		112.8
		құлпынай	96-106		97.6
	Шелек	аңыз	70-80		72.3
Ұйғыр	Қырғыз	күздік бидай	73-83		82.8
Кербұлақ	Көгалы	аңыз	168-178		82.2

ТЕБІС-ның 81-100 %	оңтайлы ылғалдануы
ТЕБІС-ның 51-80 %	қанағаттанарлық ылғалдануы
ТЕБІС-ның 50 % төмен	жеткіліксіз ылғалдануы

АМБД Директоры

Н. Лоенко

АМБД АМББ бастығы

Е. Муканов

Болжам

*Агрометеорологиялық мониторинг және болжамдау департаментінің
Агрометеорологиялық болжамдау басқармасында жасалды.*

Мекенжайы: Нұр-Сұлтан қаласы, Мәңгілік ел көшесі, 11/1, тел. 8 (7172) 798354;

E-mail: uap@meteo.kz